

حضرت آیت‌الله جنتی «دامت برکاته»

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

بدینوسیله گزارش جلسه ششصد و چهل و هشتم مجمع شورتی فقهی شورای محترم نگهبان مورخ

۱۳۹۲/۶/۲۳ مشتمل بر بررسی یک نامه دیوان عدالت اداری و یک نامه ارائه شده به شرح ذیل تقدیم می‌گردد:

دستور اول: رسیدگی به نامه دیوان عدالت اداری مبنی بر دادخواست جناب آقای رحیم قهرمان زاده مبتنی بر ادعاء خلاف شرع بودن ماده ۲ و تبصره آن و ماده ۱۰ آیین نامه نحوه و ترتیب وصول پذیره واهدائی و دادخواست آقایان رحیم قهرمان زاده اقدام و حمزه شکران زینی مبتنی بر ادعاء خلاف شرع بودن مواد ۱۲ و ۳۲ آیین نامه اجرائی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه.

بررسی: ۱- در مورد دادخواست اول همان‌گونه در تعریف پذیره در دستورالعمل مربوط به تعاریف و اصطلاحات مندرج در آیین نامه اجرائی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه آمده است «پذیره وجهی است که به هنگام ایجار اراضی موقوفه با اعطاء حق تملک اعیان به مستأجر به عنوان پذیره ابتدائی ... دریافت خواهد شد.»

بنابراین در أخذ پذیره عین موقوفه منتقل نمی‌گردد بلکه اختیار تصرف در عین موقوفه توسط متولی به دیگری منتقل می‌شود و چه بسا منفعت موقوفه به دیگری در قبال أخذ پذیره منتقل می‌گردد و لذا معنای گرفتن پذیره این نیست که پذیره عوض موقوفه قرار داده می‌شود بلکه در مورد وقف بر بطون متتالیه متولی حق سرپرستی بر موقوفه را دارا می‌باشد و بر اساس حکم عقلاء سرپرست می‌تواند در صورت وجود مصلحت منافع موقوفه را - ولو به نحو أخذ پذیره- واگذار نماید.

ان قلت: هر چند با اعتبار عقلائی گرفتن پذیره تصحیح می‌شود الا اینکه وجه و ثمنی که بعنوان پذیره دریافت می‌گردد برای جمیع بطون موقوف علیهم می‌گردد زیرا در دریافت پذیره منافع بطون تالیه پایین می‌آید و در نتیجه نمی‌توان این ثمن را فقط در مورد بطن فعلی صرف نمود.

قلت: اشکال مذکور صحیح می‌باشد لکن راه حل آن این است که وجه مأخوذ به عنوان پذیره تبدیل به سرمایه و ملکی گردد که جهت منافع تمام بطون بکار گرفته شود و لذا این اشکال مستلزم قول به بطلان گرفتن پذیره نمی‌گردد.

ان قلت: واقف - خصوصاً در وقف‌های قدیمی که این اصطلاحات نبوده است- مسلماً حق گرفتن پذیره را به متولی نداده است.

قلت: حق أخذ پذیره از آثار وقف می‌باشد یعنی عقلاء چنین حقی را از آثار وقف می‌دانند و شارع نیز حق أخذ پذیره را ردع ننموده چه بسا و امضاء کرده است.

ان قلت: در ماده ۱۰ آیین نامه نحوه و ترتیب وصول پذیره و اهدائی مصوب ۱۳۶۵/۲/۱۰ آمده است که: «وجوهی که از محل پذیره و سرفلی حاصل از اجاره و استیجار رقبات موقوفه و یا بعنوان اهدائی دریافت می‌گردد جزو عوائد همان موقوفه محسوب و علی ما قرره الواقف، به مصرف می‌رسد و در صورتی که از عوائد مذکور پس از وضع مخارج ضروری و اجرای نظر واقف، مبلغ معتنا بهی باقی بماند که بتوان رقبه جدیدی خریداری ...» و معنای آن این است که در بعضی موارد ممکن است مبلغی باقی نماند بدین معنی که تمام عوائد در مورد بطن اول صرف می‌گردد.

قلت: چه بسا معنای باقی نماندن عوائد آن باشد که عوائد در مورد مخارج ضروری مانند تعمیر موقوفه صرف می‌گردد و معنای آن این نیست که تماماً صرف بطن اول می‌گردد.

حاصل اینکه با توجه به این مطلب که ثمن مأخوذه، عوائد کل موقوفه بوده و برای تمام بطون مصرف می‌گردد اشکال شاکی وارد نمی‌باشد.

شماره: ... ۹۲/ف/۶۴۴
 تاریخ: ... ۱۳۹۲/۰۶/۲۶
 پیوست: صلوات

۲- در مورد اصلاح ماده ۱۲ و ماده ۳۲ آیین‌نامه اجرائی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه هر چند با اصلاحات انجام شده ایرادات سابق فقهای محترم شورای نگهبان برطرف شده است الا اینکه ایراد دیگری به این دو ماده وارد است و آن اینکه منوط نمودن تصرف متولی خاص به تأیید نماینده ولی فقیه در سازمان در مواردی که متولی خاص شخصی امین وثقه بوده و رعایت مصلحت موقوفه را می‌نماید خلاف شرع می‌باشد.

دستور دوم : رسیدگی به نامه جناب آقای سید محمدرضا حسینی‌منش مبنی بر ادعاء خلاف شرع بودن ماده ۴ قانون افراز و فروش املاک مشاع مصوب ۱۳۵۷/۸/۲۲ و بخش اول ماده ۹ و نیز ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرائی همان قانون مصوب آذرماه ۱۳۵۷.

پرسش : موارد مورد شکایت از این جهت که مستلزم تصرف در اموال سایر شرکاء بدون اذن و اجازه ایشان می‌باشد خلاف شرع دانسته شد. و از نظر شرع شخص می‌تواند فقط نسبت به سهم خود اقدام به فروش نماید.

ان‌قلت: اگر فقط یک مشتری وجود دارد و او نیز فقط تمام ملک را خریداری می‌نماید و تمایل به خریداری قسمتی از ملک ندارد حکم چه می‌شود؟
قلت: در این گونه موارد احتیاج به اعمال نظر ولی فقیه و حاکم شرع می‌باشد و در این فرض نیز اطلاق موارد مورد شکایت خلاف شرع می‌باشد.

مجمع‌شورای فقهی شورای نگهبان